

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 398/2017-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. júna 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Martinom Zubercom, advokátska kancelária, Jilemnického 4009/49, Martin, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3 To 28/2014 z 29. mája 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 84/2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. februára 2017 doručená sťažnosť (doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 13. marca 2017) [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. Martinom Zubercom, Advokátska kancelária, Jilemnického 4009/49, Martin, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“), sp. zn. 3 To 28/2014 z 29. mája 2014 (ďalej len „namietaný rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), sp. zn. 5 Tdo 84/2016 z 8. decembra 2016 (ďalej len „namietané uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“), sp. zn. 4T/2/2008 z 12. novembra 2013 uznaný vinným zo spáchania trestného činu lúpeže podľa ustanovení § 188 ods. 1 a ods. 3 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Predmetný rozsudok bol na základe odvolaní sťažovateľa a prokurátora zrušený namietaným rozsudkom krajského súdu, ktorým krajský súd rozhodol sám o vine a treste sťažovateľa. Sťažovateľ napadol druhostupňové rozhodnutie dovolaním, o ktorom rozhodol najvyšší súd namietaným uznesením, ktorým dovolanie sťažovateľa odmietol podľa ustanovení § 382 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

3. V sťažnosti adresovanej ústavnému súdu sťažovateľ objasňuje dôvody, o ktoré oprel uplatnený mimoriadny opravný prostriedok. Sťažovateľ uvádza, že v rámci prípravného konania po vznesení obvinenia, bez akéhokoľvek vplyvu vývoja dôkaznej situácie, bola zmenená právna kvalifikácia vyšetrovaného skutku (sprísnená), a to na základe pokynu dozorujúceho prokurátora, ktorý konštatoval, že už pri vznesení obvinenia došlo k zrejmej nesprávnosti pri kvalifikácii skutku, keď podľa vyjadrenia prokurátora vyšetrovateľom ustálený jednočinný súbeh zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona so zločinom ublíženia na zdraví podľa § 155 Trestného zákona nie je možný a skutok bolo potrebné správne kvalifikovať ako zločin lúpeže podľa ustanovení § 188 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona, teda ako obzvlášť závažný zločin. Takto korigovanej právnej kvalifikácii zodpovedala povinná obhajoba podľa ustanovení § 37 Trestného poriadku, o ktorú mal byť sťažovateľ fakticky obratý, a to v etape od vznesenia obvinenia až do ustanovenia obhajcu po korekcii právnej kvalifikácie. Sťažovateľ v nadväznosti na to argumentuje, že prvostupňový súd a aj druhostupňový súd použili

ako podklad pre jeho odsúdenie dokazovanie, ktoré bolo realizované tak, že z prípravného konania boli prenesené výpovede svedkov do štádia konania pred súdom ako skutočnosti a dôkazy prebraté na hlavnom pojednávaní a to z času, keď sťažovateľ nemal obhajcu, hoci išlo o prípad povinnej obhajoby v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Okolnosti popísané v bode 3 prezentoval sťažovateľ ako také, ktoré napĺňajú dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu). Najvyšší súd sa vysporiadal s predloženými námietkami sťažovateľa odkazom na obsah ustanovenia § 371 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom. Na základe uvedeného najvyšší súd dovolanie odmietol.

5. Sťažovateľ reaguje v podanej sťažnosti na dôvody namietaného uznesenia najvyššieho súdu takto: *«Na záver sa musím vysporiadať aj s ustanovením § 371 ods. 4 Tr. por. Tu uvádzam, že dovolateľom som ja, a mne žiadna z vyššie opísaných okolností nebola známa. Ak by bola, samozrejme by som bol na ňu poukázal. Či takúto vedomosť mali obhajcovia alebo či ju mali mať, je špekulatívna otázka a navyše mimo rámca zákonného výroku ustanovenia § 371 ods. 4 Tr. por. (toto neustanovuje povinnosť mať takéto vedomosti). Napádané porušenia sú spôsobilé byť predmetom aj ústavnej sťažnosti, resp. sťažnosti na Európsky súd pre ľudské práva (aj v prípade Čierny a Zachar v. Slovenská republika boli ich dovolania dovolacím súdom odmietnuté). Navyše jasné upriamenie pozornosti na porušenie práva na obhajobu v ústavnom a medzinárodnoprávnom kontexte v obdobnom prípade priniesol už spomínaný rozsudok ESĽP zo dňa 21. 07. 2015, ktorý bol teda vydaný neskôr ako dovolaním napádaný rozsudok a reagoval na dovtedajšiu prax v postupe slovenských súdov. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací oprel svoje uznesenie sp. zn.:5 Tdo 84/2016 zo dňa 08. 12. 2016 (doručené na prvostupňový súd podľa pečiatky podateľne dňa 14. 02. 2016, a tento ho doručoval mne a môjmu obhajcovi až následne, t. j. lehota dvoch mesiacov je zachovaná), ktorým v zmysle ustanovenia § 382 písm. c) Tr. por. moje dovolanie odmietol, o záver, že som svoju argumentáciu použil prvýkrát až v podanom dovolaní. Zrejším omylom*

poukazuje na ustanovenie § 371 ods. 3 Tr. por., hoci má na mysli ustanovenie § 371 ods. 4 Tr. por.. Dovolací súd však nereaguje na moju argumentáciu, že ja som nemal vedomosť o napádaných porušeníach. Poukazuje len na jednu časť výroku právnej normy – „nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom“, no opomína skoršiu podmienku aplikácie tohto zákonného ustanovenia, ktorá musí byť splnená kumulatívne – „ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní“. Nie musela byť známa, nie mohla byť známa, nie obhajcovi, či už konkrétnemu (v čase konania pred súdom prvého stupňa), alebo vo všeobecnosti, ale ak bola známa tomu, kto podáva dovolanie (teda mne). Ak by mi tieto okolnosti boli známe, použil by som ich už v konaní pred súdom prvého stupňa. Nejde o taktizovanie, ide o zachovanie ústavného a zákonného rámca trestného konania aj pre osoby, ktorým advokát neposkytne kvalifikovanú obhajobu. Som toho názoru, že nedostatočne kvalifikovaná obhajoba nespôsobuje predsa eróziu základných zásad trestného konania.»

6. S odkazom na prezentované námietky v závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, v ktorom by konštatoval porušenie jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru namietaným rozsudkom krajského súdu a namietaným uznesením najvyššieho súdu, obe označené rozhodnutia zrušil, vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a priznal mu tiež trovy právneho zastúpenia.

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy ustanoví podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov zákon.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

9. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

10. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

11. Podstatou argumentácie sťažovateľa smerujúcej proti namietanému uzneseniu najvyššieho súdu je sťažovateľovo presvedčenie o nesprávnosti interpretácie ustanovenia § 371 ods. 4 Trestného poriadku, ktoré najvyšší súd aplikoval pri posúdení prípustnosti jeho dovolania.

12. Podľa dotknutého ustanovenia § 371 ods. 4 Trestného poriadku dovolacie dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva

dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

13. Ústavný súd v otázke výkladu aplikovaného ustanovenia Trestného poriadku odkazuje na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. 11/2016 z 8. decembra 2016 (ďalej len „stanovisko č. 11/2016“), ktoré formuluje predmetnú otázku celkom jasne a s ktorým dôvody namietaného uznesenia najvyššieho súdu plne korešpondujú: *„Ak Trestný poriadok ustanovuje pre uplatnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a) až g) Trestného poriadku podmienku námietky dovolateľovi známej okolnosti, ktorá uplatnený dovolací dôvod zakladá, už v predchádzajúcom (najneskôr odvolacom) konaní (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku), nie je možné bez takéhoto postupu dotknutý dôvod dovolania úspešne použiť a dovolací súd v takomto prípade dovolanie vždy odmietne ako zrejme nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.“*

14. Právna úprava obsiahnutá v predmetnom ustanovení Trestného poriadku predstavuje praktické vyjadrenie tzv. koncentračnej zásady ovládajúcej celé trestné konanie, ide o zákonom ustanovenú procesnú sankciu za dobrovoľnú procesnú pasivitu oprávnených osôb. V citovanom ustanovení nejde o právnu vedomosť oprávnenej osoby o existencii dovolacieho dôvodu, ako sa mylne domnieva sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca, ktorý ho v konaní pred ústavným súdom zastupuje. Právna úprava má jednoznačne na mysli preukázateľnú vedomosť oprávnenej osoby o existencii skutkovej okolnosti, ktorá zakladá dovolací dôvod.

15. Výklad dotknutého ustanovenia z pohľadu sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu je a priori vylúčený a absurdný, a to už len z toho pohľadu, že existencia právnej vedomosti u oprávnenej osoby je objektívne nepreukázateľná. Nie je poslaním ústavného súdu, a to najmä za okolnosti, keď je sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným zástupcom, podávať výklad elementárnych základov a princípov právneho systému, akým je v danom prípade základná zásada „ignorantia juris non excusat“, na ktorú v prípade sťažovateľa nadviazala všeobecná axioma, že zákon poskytuje ochrana tomu, kto sa o svoje práva náležite stará, teda si ich uplatňuje spôsobom predpokladaným v zákone (pozri stanovisko č. 11/2016).

16. Ústavný súd na základe uvedených dôvodov posúdil sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného uznesenia najvyššieho súdu ako zjavne neopodstatnenú.

17. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané uznesenie krajského súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej konštantne pripomína, že z princípu subsidiarity (v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde) limitujúceho vzťah ústavného súdu ku všeobecným súdom okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03). Sťažovateľ, tak ako to už bolo konštatované v bode 12 v odvolacom konaní, argumentáciu, ktorú predkladá ústavnému súdu, mohol uplatniť a neuplatnil. S odkazom na túto ustálenú judikatúru odmietol ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v označenej časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

18. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd v zmysle § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júna 2017